DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

27. oktober 2005 *

I sag C-525/03,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 16. december 2003,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved X. Lewis, C. Loggi og K. Wiedner, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Den Italienske Republik ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato G. Fiengo, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

* Processprog: italiensk.

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne J. Makarczyk (refererende dommer), C. Gulmann, R. Schintgen og J. Klučka,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. april 2005,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 2. juni 2005,

afsagt følgende

Dom

1 Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har i stævningen nedlagt påstand om, at Domstolen fastslår, at Den Italienske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Rådets direktiv 93/36/EØF af 14. juni 1993 om samordning af procedurerne for tildeling af offentlige indkøbsaftaler (EFT L 199, s. 1), som ændret ved Kommissionens direktiv 2001/78/EF af 13. september 2001 (EFT L 285, s. 1,

herefter »direktiv 93/36«), og Rådets direktiv 92/50/EØF af 18. juni 1992 om samordning af fremgangsmåderne for indgåelse af offentlige tjenesteydelsesaftaler (EFT L 209, s. 1, som ændret ved direktiv 2001/78, herefter »direktiv 92/50«) samt artikel 43 EF og 49 EF, idet den har vedtaget artikel 1, stk. 2, og artikel 2, stk. 1, 2 og 3, i ministerpræsidentens bekendtgørelse nr. 3231 af 24. juli 2002 om hasteforanstaltninger til bekæmpelse af skovbrande i Italien fra luften (GURI nr. 177 af 30.7.2002, s. 42, herefter »den omtvistede bekendtgørelse«), som tillader underhåndsaftaler under fravigelse af Fællesskabets direktiver om indgåelse af offentlige indkøbs- og tjenesteydelsesaftaler og særligt de fælles regler for offentliggørelse og deltagelse i afsnit III og VI i direktiv 93/36 og afsnit III og V i direktiv 92/50, ved køb af fly til bekæmpelse af skovbrande og ved køb af brandbekæmpelsesydelser, hvilke bestemmelser ligeledes tillader sådanne underhåndsaftaler ved køb af teknisk udstyr, edb-udstyr samt radiosender- og modtagerudstyr, uden at nogen af de lovmæssige betingelser for fravigelse af disse fælles regler var opfyldt, og under alle omstændigheder uden at sikre nogen form for offentliggørelse for at give mulighed for konkurrence mellem potentielle tilbudsgivere.

Faktiske omstændigheder

2 Den omtvistede bekendtgørelse blev vedtaget med hjemmel i ministerpræsidentens dekret af 28. juni 2002 om erklæring af en nødsituation i Italien frem til den 31. oktober 2002 med henblik på bekæmpelse af skovbrande fra luften (GURI nr. 161 af 11.7.2002, s. 4).

3 Denne bekendtgørelse indrømmede Corpo forestale dello Stato (statsskovstyrelsen) beføjelse til for det første at indkøbe flyvende materiel til bekæmpelse af skovbrande ved »underhåndsaftaler, som undtagelse til lovgivningen nævnt i artikel 4 [i den

nævnte bekendtgørelse]«, dvs. bl.a. den nationale lovgivning, der gennemfører direktiv 92/50 og 93/36, og til for det andet at udstyre sig, ligeledes ved underhåndsaftaler, med radiosendere og -modtagere til brug for kommunikation med luftfartøjerne til brandbekæmpelse. Bekendtgørelsen tillod endvidere Dipartimento della protezione civile (civilforsvaret) at anvende underhåndsaftaler ved indkøb af udstyr til opgradering af de teknologiske midler og edb-anlæg samt til indkøb og gennemførelse af ydelser i form af slukning af skovbrande fra luften.

4 På grundlag af den omtvistede bekendtgørelse vedtog Ministero delle Politiche agricole e forestali (land- og skovbrugsministeriet) den 28. oktober 2002 dekret nr. 1619/2002, der godkendte og tillod gennemførelse af en kontrakt med selskabet Agusta SpA, som var indgået ved en underhåndsaftale i den nævnte bekendtgørelses forstand, og som vedrørte levering af to helikoptere, udstyr hertil, teknisk assistance, reservedele og alt, hvad der er nødvendigt for at disse luftfartøjer kan fungere.

Den forudgående administrative procedure

5 Idet Kommissionen fandt, at bestemmelserne i den omtvistede bekendtgørelse, der tillod tildeling af indkøbs- og tjenesteydelseskontrakter i henhold til udbud efter forhandling i tilfælde, der ikke er fastsat i direktiv 92/50 og 93/36, var i strid med direktiverne samt artikel 43 EF og 49 EF, har den ved åbningsskrivelse af 19. december 2000 opfordret Den Italienske Republik til at fremsætte sine bemærkninger til det påtalte traktatbrud inden for en frist på en måned.

6 Da Kommissionen ikke fandt, at de bemærkninger, den italienske regering fremkom med som svar på åbningsskrivelsen, var tilfredsstillende, fremsendte den en begrundet udtalelse til Den Italienske Republik den 3. april 2003, hvori denne blev anmodet om at iværksætte de nødvendige foranstaltninger til at efterkomme udtalelsen inden for en frist på en måned efter dens meddelelse, navnlig ophæve eller ændre visse bestemmelser i den omtvistede bekendtgørelse samt annullere og ophæve enhver virkning af handlinger og foranstaltninger truffet med henblik på tildeling af offentlige kontrakter med hjemmel i disse bestemmelser og endelig udsætte gennemførelsen af de kontrakter, der måtte være blevet indgået.

7 Idet Den Italienske Republiks svar på den begrundede udtalelse ikke overbeviste Kommissionen, har den besluttet at anlægge den foreliggende sag.

Formaliteten

8 Det understreges indledningsvis, at Domstolen af egen drift kan prøve, om de i artikel 226 EF fastsatte betingelser for at anlægge et traktatbrudssøgsmål er opfyldt (jf. bl.a. dom af 31.3.1992, sag C-362/90, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 2353, præmis 8, og dom af 15.1.2002, sag C-439/99, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 305, præmis 8).

9 Det er i denne forbindelse uden betydning, at Den Italienske Republik i besvarelsen af et under retsmødet stillet spørgsmål gik ud fra, at søgsmålet kan antages til realitetsbehandling, mens den i sit svarskrift har gjort gældende, at søgsmålet savnede genstand, idet den omtvistede bekendtgørelse, allerede inden Kommissionen havde anfægtet lovligheden eller anmodet om dens ophævelse, ikke længere affødte nogen virkning.

10 Det er ligeledes uden betydning, at Den Italienske Republik ikke har taget bekræftende til genmæle over for det påtalte traktatbrud, hvilken omstændighed Kommissionen også nævnte under retsmødet til støtte for at antage sagen til realitetsbehandling, for så vidt som traktatbrudsproceduren er baseret på en objektiv konstatering af, at en medlemsstat har tilsidesat sine forpligtelser efter traktaten eller efter bestemmelser i den afledte ret (jf. bl.a. dom af 1.10.1998, sag C-71/97, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 5991, præmis 14, og af 18.1.2001, sag C-83/99, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 445, præmis 23).

11 Der er for det første anledning til, som det fremgår af stævningens påstande, at fastslå, at det foreliggende traktatbrudssøgsmål er begrænset til artikel 1, stk. 2, og artikel 2, stk. 1, 2 og 3, i den omtvistede bekendtgørelse, og ikke sigter mod at rejse tvivl om de handlinger, der efterfølgende blev vedtaget i forbindelse med anvendelsen af den nævnte bekendtgørelse, hvilke handlinger dog var udtrykkeligt nævnt i den begrundede udtalelse.

12 Det er for det andet vigtigt at erindre om, at Kommissionen, når den udøver sine beføjelser i henhold til artikel 226, stk. 2, EF, har til opgave i Fællesskabets almindelige interesse af egen drift at påse, at medlemsstaterne anvender traktaten samt de på grundlag af denne af institutionerne udstedte retsakter, og at drage omsorg for, at det bliver fastslået, at eventuelle tilsidesættelser af heraf udspringende forpligtelser foreligger, med henblik på at bringe sådanne tilsidesættelser til ophør (jf. i denne retning dom af 11.8.1995, sag C-431/92, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 2189, præmis 21, og af 10.4.2003, forenede sager C-20/01 og C-28/01, Sml. I, s. 3609, præmis 29).

13 I denne forbindelse fremgår det af selve ordlyden af artikel 226, stk. 2, EF, at Kommissionen kun kan anlægge et traktatbrudssøgsmål for Domstolen, såfremt den pågældende medlemsstat ikke har rettet sig efter den begrundede udtalelse inden for den frist, Kommissionen har fastsat herfor (jf. dommen af 31.3.1992 i sagen Kommissionen mod Italien, præmis 9).

14 Det er i øvrigt fast praksis, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et traktatbrud, skal vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse (jf. bl.a. dom af 31.3.1992, Kommissionen mod Italien, præmis 10, af 4.7.2002, sag C-173/01, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 6129, præmis 7, og af 10.4.2003, sag C-114/02, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 3783, præmis 9).

15 Det må imidlertid fastslås, at den omtvistede bekendtgørelse ikke længere affødte nogen retsvirkning på datoen for udløbet af den nødsituation, der ved ministerpræsidentens dekret af 28. juni 2002 blev erklæret i Italien frem til den 31. oktober 2002, idet anvendelsesperioden for denne bekendtgørelse var begrænset til den periode, der var fastsat i det nævnte dekret.

16 Den omtvistede bekendtgørelse, der ikke længere var i kraft fra den 1. november 2002, havde som følge heraf udtømt alle sine egne virkninger inden udløbet af den frist, der var fastsat i den begrundede udtalelse, og endog inden fremsendelsen af åbningsskrivelsen. I det omfang det traktatbrud, der i den foreliggende sag er påtalt over for Den Italienske Republik, kun omhandler denne ene bekendtgørelse, kunne det, såfremt det forudsættes, at det er blevet begået, under alle omstændigheder ikke længere bestå på datoen for udløbet af den nævnte frist.

17 Det følger af det ovenfor anførte, at Kommissionens søgsmål må afvises.

Sagens omkostninger

18 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Den Italienske Republik har ikke nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger. Som følge heraf bør hver part bære deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

1) Sagen afvises.

2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og Den Italienske Republik bærer hver deres egne omkostninger.

Underskrifter